

Storslåede gravminder

Ingen af højene lige her er undersøgt af arkæologer, men det vurderes, at de fleste høje ved Kilen og Bredkær Bæk er bygget for 3500 år siden i ældre bronzealder. På denne tid blev de døde begravet i en kiste af en udhulet træstamme, hvorefter man byggede en gravhøj over kisten.

Højene blev opført af græs- og hedetørv, som blev hentet i de nære omgivelser. Dermed fjernede man den frugtbare muldjord i nærheden af højene. Det tog flere år, inden jorden kunne bruges til dyrkning igen. Så det har ændret landskabet markant, da disse gravhøje blev bygget.

Højbyggeri var en stor begivenhed, som samlede familier fra nær og fjern. Byggeriet var en god anledning til at udveksle viden og styrke de sociale bånd. De monumentale gravhøje vidner om et traditionsbundet samfund med en stærk organisation.

Grand burial monuments

None of the barrows at this site has been excavated by archaeologists, but it is believed that most of the barrows at Kilen and Bredkær Bæk were created 3,500 years ago in the early Bronze Age. In this era, the dead were buried in a coffin made from a hollowed-out tree trunk, after which the barrow was constructed on top of the coffin.

The barrows were built up from turf collected from the surrounding heathland, which resulted in loss of fertile topsoil near the barrows. It took several years before the land could be farmed again. In this way, construction of these barrows radically altered the landscape.

Barrow building was a major event that reunited families from near and far. This was a good opportunity to share knowledge and strengthen social bonds. The monumental barrows testify to a well-ordered society with staunch traditions.

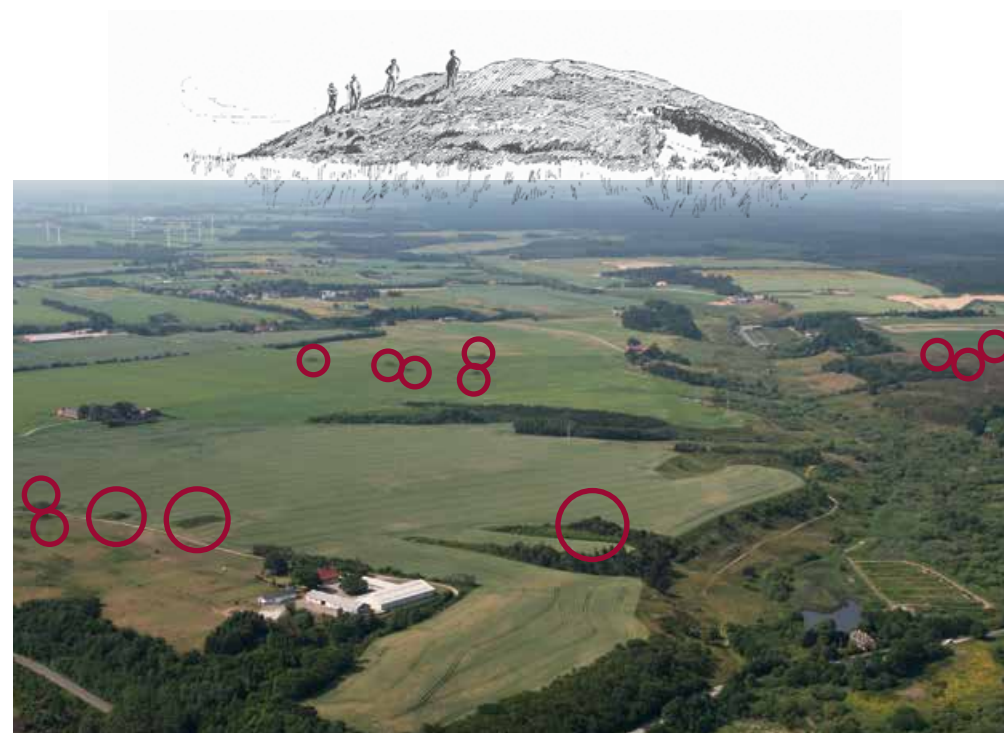

Grandiose Grabdenkmäler

Keiner der Hügel hier wurde von den Archäologen untersucht. Es wird jedoch vermutet, dass die meisten Hügel bei Kilen und Bredkær Bæk vor 3.500 Jahren in der frühen Bronzezeit errichtet wurden. Damals wurden die Toten in einem Sarg aus einem ausgehöhlten Baumstamm begraben, woraufhin man einen Grabhügel über dem Sarg errichtete.

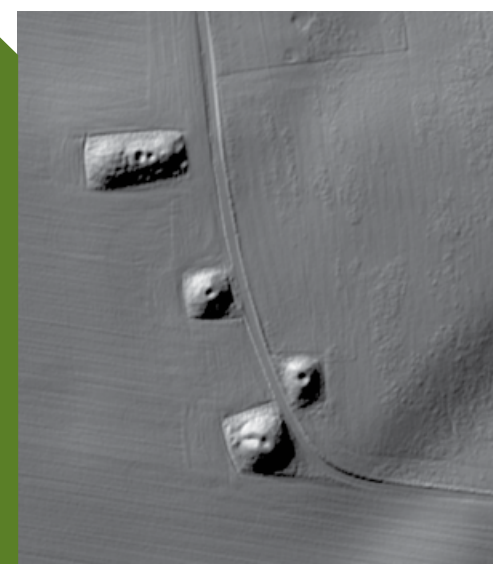
Die Hügel wurden aus Gras- oder Heidekrautsoden aus der näheren Umgebung aufgeschichtet. Dadurch wurde der fruchtbare Mutterboden in der Nähe der Hügel abgetragen. Es dauerte mehrere Jahre, bevor der Boden wieder beackert werden konnte. Die Errichtung dieser Grabhügel hat also die Landschaft nachhaltig verändert.

Die Errichtung von Hügeln war ein großes Ereignis, das die Familien aus Nah und Fern anzog. Der Bau war ein guter Anlass, Wissen auszutauschen und die sozialen Bande zu stärken.

HØJE PÅ RÆKKE

Ved Kilen og Bredkær Bæk ligger gravhøjene på en langstrakt række fra nord mod syd. På luftfotoet er de fredede høje markeret. Højene er en del af en 110 km lang række af gravhøje, som kaldes for Oldtidsvejen.

GRAVRØVERE

Her ses tydeligt, hvordan de fire gravhøje i denne højgruppe ikke har ligget helt uberørt hen siden, de blev bygget. De har alle små fordybninger i toppen, som vidner om, at højene engang i 1800-tallet er blevet plyndret af gravrøvere på skattejagt.

FÅ MERE VIDEN

Danmarks
Oldtid i
Landskabet

Fortællinger
fra Fortiden

Porten til de døde sjæle

I 1992 blev der taget luftfotos af et næs syd for Bredkær Bæk. I vegetationen kunne arkæologerne se tydelige spor af to store indhegnede pladser. Man regner med, at det er kultpladser fra bondestenalderen. Lignende kultpladser er også fundet andre steder i Danmark. Første gang sådan et kultanlæg blev udgravet var ved Sarup på Fyn.

Kultpladserne fra bondestenalderen er ofte placeret på høje og synlige steder. Pladsen var indhegnet af træpalisader. Langs palisaderne var der gravet grøfter. Palisader og grøfter skulle afgrænse kultpladsen fra resten af verden. Grøfterne indeholder ofte fund af menneskeknogler, så kultpladserne fungerede sandsynligvis som en slags midlertidige begravelser. Pladsen kan have været et helligt område, som var reserveret for de døde sjæle som led i en begravelseskult.

Portal to the souls of the dead

Aerial photos taken in 1992 of a headland south of Bredkær Bæk revealed distinct traces in the vegetation of two large enclosures. These are believed to be cult centres from the Neolithic period. Similar places of cult worship have also been found elsewhere in Denmark. The first to be excavated was at Sarup on Funen.

The Neolithic cult centres are typically located on elevations, making them visible in the landscape. The centre was enclosed by wooden palisades, which were further protected by ditches. These features were constructed to separate the cult centre from the rest of the world. The ditches often contain human bones, and the cult centres are thought to have been used for interim burials. The enclosures would have been sacred ground, dedicated to the souls of the dead as part of a burial cult.

Das Tor zu den toten Seelen

1992 wurden Luftaufnahmen von einer Landzunge südlich von Bredkær Bæk gemacht. In der Vegetation konnten die Archäologen deutliche Spuren zweier großer eingefriedeter Plätze erkennen. Man geht davon aus, dass es sich um Kultplätze aus der Bauernsteinzeit handelt. Ähnliche Kultplätze wurden auch an anderen Orten in Dänemark gefunden. Erstmals wurde eine derartige Anlage bei Sarup auf Fünen ausgegraben.

Die Kultplätze der Bauernsteinzeit liegen oft an erhöhten, weithin sichtbaren Stellen. Der Platz war mit Holzpalisaden eingefasst. Entlang der Palisaden verliefen Gräben. Palisaden und Gräben sollten den Kultplatz von der Außenwelt abgrenzen. In den Gräben wurden oft Menschenknochen gefunden. Die Kultplätze dienten wahrscheinlich als eine Art vorläufige Begräbnisstätte. Der Platz muss ein heiliger Bereich gewesen sein, der den toten Seelen im Zuge eines Begräbniskultes vorbehalten war.

KULTPLADS

Syd for Bredkær Bæk ses i marken to til tre rækker af grøfter. De enkelte rækker består af syv til otte grøfter, der hver er 12 til 25 m lange. Ved kultpladsen er fundet masser af flintredskaber men endnu ingen menneskeknogler.

Kultpladserne fra bondestenalderen har sandsynligvis fungeret som fælles samlingspladser for bønderne i området. Måske mødtes man her på bestemte tidpunkter af året for at gennemføre ritualer for de døde samtidig med, at man ofrede for en god høst?

Oldtidens vejvisere

Ved Kjærgårdsmølle skal vandløbet Bredkær Bæk passeres i det kuperede istidslandskab. Her vidner sporene efter utallige hulvejsforløb om hyppig færden med gravhøjene som pejlemærker i terrænet. Den rejsende i oldtiden kunne navigere ved hjælp af højene og er på den måde blevet ledt frem til vadestederne i det ofte uvejsomme terræn.

De mange gravhøje ved Kjærgårdsmølle er en del af den langstrakte høj række kaldet Oldtidsvejen. Dette forløb af høje danner en korridor fra Vesterhavet mod vest til et stykke øst for Viborg og strækker sig over næsten 110 km. Høj rækken dannes i dag af omtrent 560 fredede gravhøje og hen mod 1300 overpløjede høje. Hovedparten af højene er bygget i ældre bronzealder (1700-1100 f.Kr.). Højene langs Oldtidsvejen udgør et af de mest markante landskabselementer fra oldtiden i Danmark.

The ancients' waymarks

The brook called Bredkær Bæk presents a natural barrier to be crossed in this rolling glaciated landscape. Travellers in ancient times would have found their way in the landscape with the aid of the barrows, using them to guide them to the fords in what was often scarcely passable countryside.

The many barrows at Kjærgårdsmølle form part of the long array of monuments referred to as Oldtidsvejen, meaning 'Ancient Road'. This array forms a corridor from Jutland's North Sea coast in the west to an area east of Viborg, stretching almost 110 km. The barrow array currently consists of around 560 scheduled barrows and up to 1,300 ploughed barrows. The majority of the barrows date from the early Bronze Age (1700-1100 BC). The many barrows along the Ancient Road represent one of the most distinctive landscape features from prehistoric Denmark.

Vorgeschichtliche Wegweiser

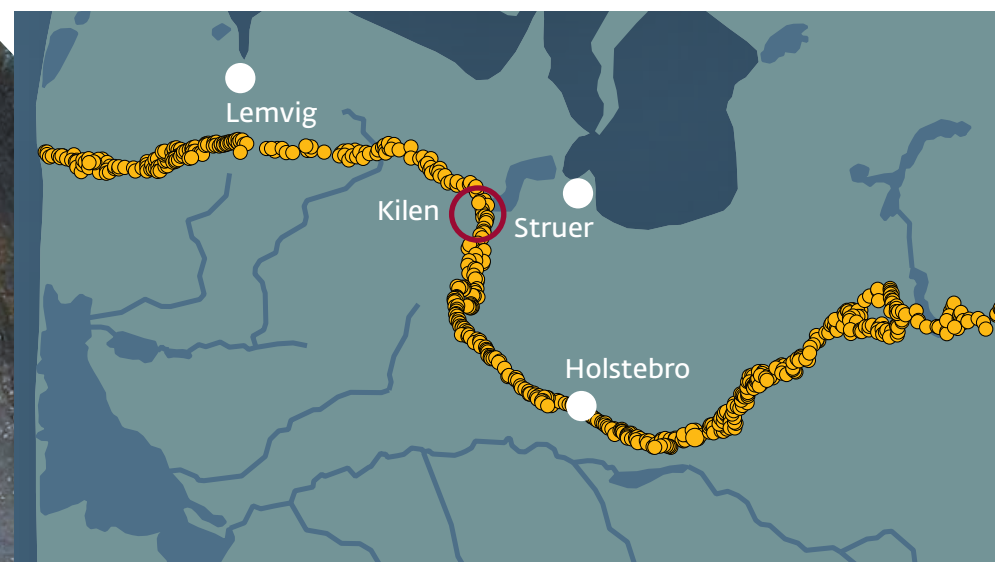
Bei Kjærgårdsmølle muss der Wasserlauf Bredkær Bæk in der hügeligen Eiszeitlandschaft überquert werden. Hier zeugen Spuren unzähliger Hohlwege von regem Verkehr, wobei die Grabhügel als Peilmarken im Gelände dienten. Der vorgeschichtliche Reisende konnte mit Hilfe der Hügel navigieren und wurde auf diese Weise im oft unwegsamen Gelände zu den Furten geführt.

Die vielen Grabhügel gehören zu der langgestreckten Hügelkette, die als Vorgeschichtlicher Weg („Oldtidsvejen“) bezeichnet wird. Sie bildet einen Korridor von der Nordsee bis östlich von Viborg und erstreckt sich über fast 110 km. Die Hügelkette besteht heute aus etwa 560 unter Landschaftsschutz stehenden Grabhügeln und an die 1.300 überpflügten Hügeln. Der Großteil wurde in der frühen Bronzezeit (1700-1100 v. Chr.) errichtet. Die Hügel entlang dem „Oldtidsvejen“ sind eines der markantesten vorgeschichtlichen Landschaftselemente in Dänemark.

HØJENS BYGGESTEN

Højene er bygget af græs-tørv. I heldige tilfælde kan man stadig se de enkelte tørv, når man udgraver en høj. Byggeriet blev udført efter en forudbestemt plan.

OLDTIDSVEJEN

Oldtidsvejen ses som en markant korridor igennem Lemvig, Struer og Holstebro Kommuner. Gravhøjene er markeret med prikker. Det ses tydeligt, hvordan Oldtidsvejen fører over et vadested i bunden af Kilen.

Der blev bygget mindst 20.000 gravhøje i Danmark i løbet af den ældre bronzealder.

I fortidens fodspor

Oldtidens rejsende begav sig ud til fods, til hest eller i vogn; nogle rejste med dyr, andre med varer. I kuperede områder måtte man begive sig op ad stejle skråninger og ned i bratte slugter. De rejsende fulgte ofte de samme spor, og trafikken sled efterhånden en udhulning af terrænet – en hulvej.

Hulvejene fulgte landskabet. Man valgte den letteste rute og undgik de våde områder og alt for stejle skråninger. Når et spor blev umuligt at passere, kørte man et nyt ”slag” ved siden af. Derfor ses ofte flere spor af hulveje side om side.

Hulveje var et risikabelt sted at passere på rejsen. Dels kunne selve vejen være så opkørt, at det var umuligt at bruge den, dels måtte farten nedsættes så meget, at landevejsrøvere fik gode muligheder for at overmande de rejsende. De snævre hulveje og rejsen i det hele taget kan derfor også have været omgivet af uhygge og usikkerhed.

Tracing ancient travellers

Ancient travellers made their way on foot, horseback or by cart. In rolling countryside they had to climb steep slopes and down the sides of gorges. They often followed the same tracks, and as time passed, this human traffic made deep trenches in the ground – the sunken roads.

The sunken roads wound their way through the landscape, along the easiest routes, avoiding boggy ground and the steepest slopes. If one track became impassable, a new one would be forced alongside it. This is why the traces of multiple sunken roads are often seen side by side.

The sunken roads often made for risky passage on a journey. The road itself might be so churned up that it was impassable, or passage was so slow that wayside robbers had plenty of opportunity to ambush the travellers.

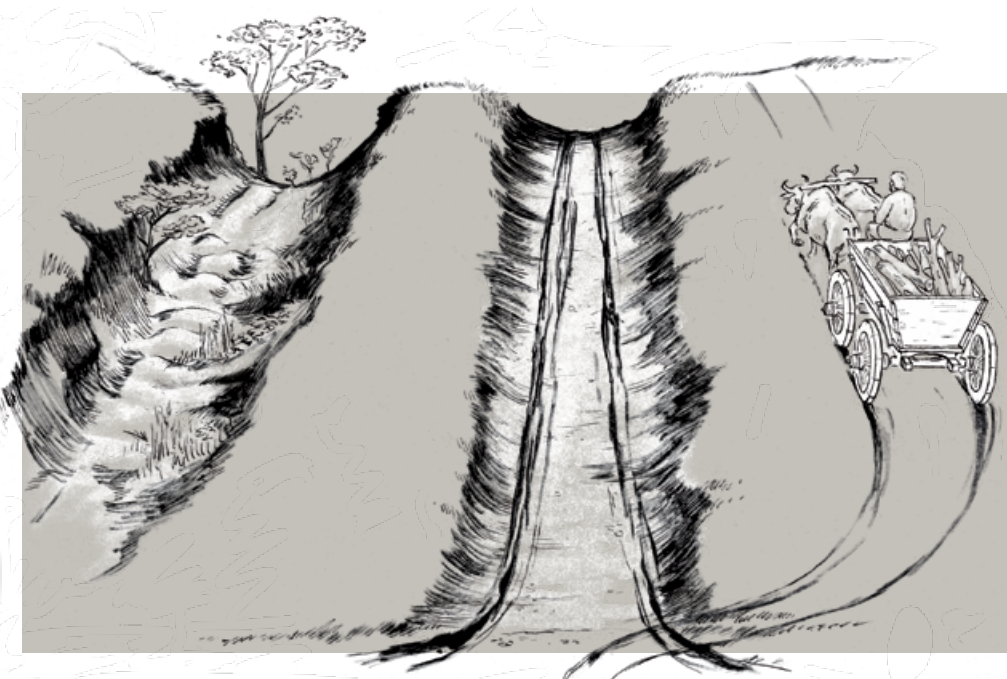

Auf den Spuren der Vorzeit

Die vorgeschichtlichen Reisenden waren zu Fuß, zu Pferd oder mit Wagen unterwegs. Im hügeligen Gelände waren steile Hänge und jähe Schluchten zu überwinden. Die Reisenden folgten oft vorhandenen Spuren, so dass der Verkehr nach und nach einen Hohlweg ins Gelände schnitt.

Die Hohlwege folgten der Landschaft. Man wählte die einfachste Route und umging Feuchtgebiete und zu steile Hänge. Wenn eine Spur unbefahrbar wurde, machte man einen „Schlag“ nach links oder rechts. Deshalb gibt es oft mehrere Hohlwegspuren nebeneinander.

Die Hohlwege waren Gefahrenstellen auf der Reise. Zum einen waren sie oft so ausgefahren, dass sie unpassierbar wurden, und zum anderen musste man die Geschwindigkeit so weit drosseln, dass Straßenräuber beste Möglichkeiten hatten, die Reisenden zu überwältigen.

HULVEJE

Hulveje er et resultat af mange generationers færden. De kan derfor være meget dybe og brede foroven. Hulvejene ligger ofte ved siden af hinanden, da man kørte nye spor op, når de første blev umulige at passere.

MANGE SPOR

Fra luften er det tydeligt, hvordan området ved Kjærgårdsmølle er et sandt virvar af hulveje. Alle hulvejene har retning mod Bredkær Bæk, hvor den rejsende kunne finde et vadested og komme over på den anden side af bækken.

Oldtidens trafikknudepunkter

Trafikken i oldtiden var ikke reguleret, som vi kender det i dag. Der har dog været en form for infrastruktur og nogle hovedfærdselsårer i landskabet. Specielt i kuperet terræn og ved vådområder har det været vigtigt at vide, hvor det var sikkert at færdes. Hulvejene ved Kilen kan opfattes som et trafikknudepunkt, hvor hulvejene på hver side af Bredkær Bæk har givet mulighed for at krydse sikkert igennem det uvejsomme terræn.

Hele vejen har man kunnet følge et strøg af gravhøje kaldet Oldtidsvejen. Gravhøjene har fungeret som fyrtårne i landskabet, der ledte én på rette vej. På den måde kunne man undgå ufarbare områder. Trafikknudepunktet ved Kilen og Bredkær Bæk kunne føre én mod syd ad Ravvejen, som var den vestlige udgave af Hærvejen, eller man kunne komme mod sydøst via Oldtidsvejen.

Ancient road junctions

Traffic in prehistoric times was not governed by rules of the road like today. There was, however, an infrastructure of sorts, and there were a number of main highways in the landscape. In hilly areas and near boglands, it would have been important to know the routes of safe passage. The sunken roads at Kilen were in effect a main junction, where the sunken roads on either side of the brook, Bredkær Bæk, made it possible to pass safely.

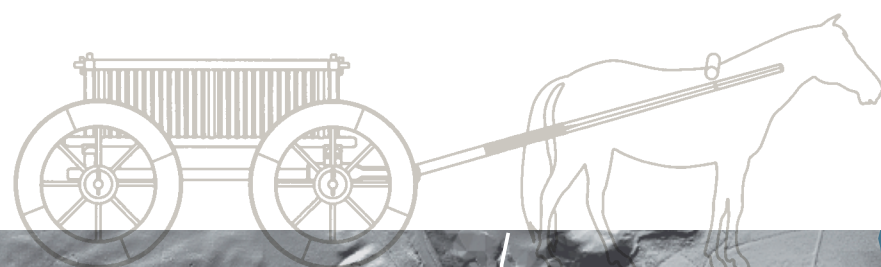
For the entire route, travellers would have been able to follow a line of barrows known as Oldtidsvejen, the 'Ancient Road'. These prehistoric burial mounds served as beacons in the landscape, keeping travellers on course, and away from impassable stretches. At the junction at Kilen and Bredkær Bæk, travellers could follow the southbound road along Ravvejen, the western counterpart to Hærvejen or head south-east via Oldtidsvejen.

Vorgeschichtliche Knotenpunkte

Der vorgeschichtliche Verkehr war nicht so wie heute geregelt. Es gab jedoch eine Art von Infrastruktur. Insbesondere in hügeligem Gelände und in Feuchtgebieten war es wichtig zu wissen, wo man sich unbesorgt bewegen konnte. Die Hohlwege bei Kilen lassen sich als ein Verkehrsknotenpunkt auffassen, die es ermöglichten, das unwegsame Gelände auf beiden Seiten von Bredkær Bæk sicher zu durchqueren.

Auf der ganzen Strecke konnte man einer Kette von Grabhügeln folgen, der als Vorgeschichtlicher Weg ("Oldtidsvejen") bezeichnet wurde. Die Grabhügel dienten als eine Art Leuchttürme in der Landschaft und führten die Reisenden auf den rechten Weg. Auf diese Weise konnte man unwegsame Gebiete umgehen. Der Verkehrsknotenpunkt bei Kilen und Bredkær Bæk führte auf 'Ravvejen', dem westlichen Pendant des Heerweges (oder Ochsenweges), nach Süden, oder man konnte über den Oldtidsvejen nach Osten gelangen.

LASERSCANNING

En detaljeret laserscanning af terrænet ved Kjærgårdsmølle viser de mange hulvejsspor i området. Scanningen gør det også muligt at se både fredede og overpløjede gravhøje såvel som et system af små oldtidsmarker.

FIND VEJEN

Du står i et storslået landskab, hvor man bliver bjergtaget af udsigten fra toppen af slugterne. Prøv at gå en tur ned igennem et af de mange hulvejsspor og få fornemmelsen af oldtidens besværlige og ofte farefulde rejseform.

FÅ MERE VIDEN

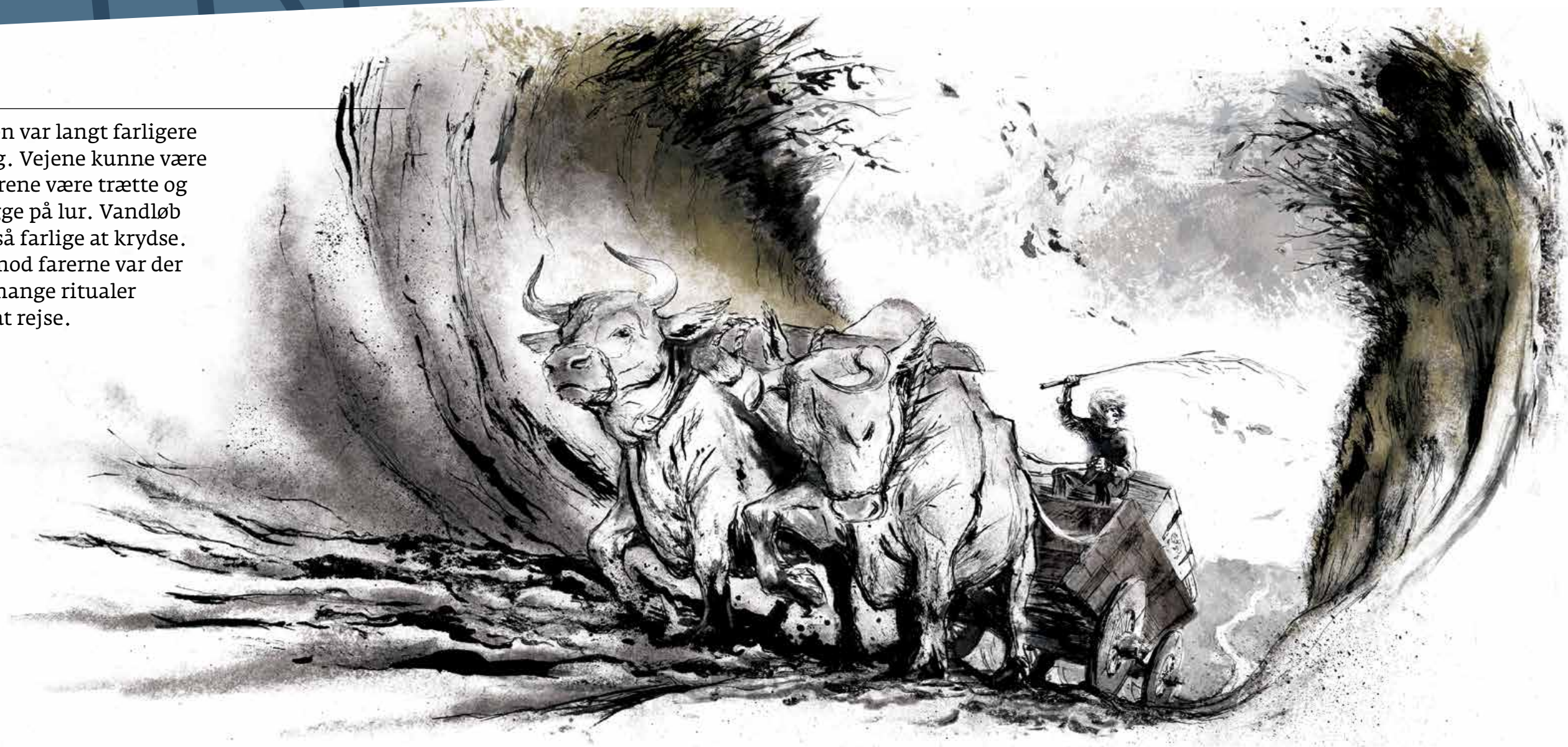
Danmarks
Oldtid i
Landskabet

Fortællinger
fra Fortiden

At rejse i oldtiden var langt farligere end at rejse i dag. Vejene kunne være ødelagt, trækdyrene være trætte og røvere kunne ligge på lur. Vandløb og moser var også farlige at krydse. For at beskytte mod farerne var der ofte overtro og mange ritualer forbundet med at rejse.

TIDSLINJE

